

موانع توسعه بانکداری الکترونیک

تألیف:

دکتر محمد صالح و نوآوری بانک انصار

سری کتاب‌های سازمانی/کاربردی

سری کتاب‌های سازمانی - کاربردی، بر اساس سیاست‌های علمی و فکری سازمانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)
چاپ و منتشر می‌شود که پاسخگویی و مسئولیت محتوای این کتاب به عهده رده مربوطه می‌باشد.

اعضای کارگروه علمی تدوین و گردآوری:

دکتر آیت‌اله ابراهیمی، دکتر جلیل صفری

دکتر محمد شوقی، نوید محبعلی

دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مؤسسه چاپ و انتشارات

زمستان ۱۳۹۷

سرشناسه: مرکز مطالعات و نوآوری بانک انصار

عنوان و پدیدآور: موانع توسعه بانکداری الکترونیک/ تألیف: مرکز مطالعات و نوآوری بانک انصار

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه جامع امام حسین(ع) - مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: بیست، ۱۹۹ ص.

فروسی: دانشگاه جامع امام حسین(ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۶۹۴، سری علوم بانکداری - ۴

ش. ب. ک. ۷۱-۷۲-۴۵۲-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: بانکداری اینترنتی

موضوع: Internet banking

موضوع: بانکداری اینترنتی - مدیریت

موضوع: Internet banking - Management

موضوع: بانکداری اینترنتی - تدبیر امنیتی

موضوع: Internet banking - Security measures

شناسه افزوده: دانشگاه جامع امام حسین(ع) - مؤسسه چاپ و انتشارات

شناسه افزوده: بانک انصار. مرکز مطالعات و نوآوری

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷/م۸/۸۱۷/۱۷HG

رده‌بندی دیویی: ۳۳۲/۱۰۲۸۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۷۲۹۲۳

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و اقتباس برای دانشگاه جامع امام حسین(ع) محفوظ است.

• عنوان: موانع توسعه بانکداری الکترونیک

• تألیف: مرکز مطالعات و نوآوری بانک انصار

• صفحه‌آرایی: سعید محمودی

• ناظر فنی چاپ: سید محمدباقر موسوی

• نوبت چاپ: اول (اسفندماه ۱۳۹۷)

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ سپاه

• شمارگان: ۲۰۰ نسخه

• قیمت: ۲۸۵/۱۰۰۰ ریال

• نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از پل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین(ع)، معاونت پژوهش و

دورنگار: ۷۴۱۸۸۲۷۴

تلفن: ۷۴۱۸۸۲۶۰

فناوری، مؤسسه چاپ و انتشارات،

• مرکز پخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین(ع)،

تلفن: ۸۸۸۳۹۲۹۷

ترنجستان امام حسین(ع)

سخن ناشر

بسم الله الرحمن الرحيم

«يرفع الله الذين امنوا منكم والذين اوتوا العلم درجات»

خداوند مقام اهل ایمان و دانشمندان عالم را (در دو جهان) رفیع می گرداند.

(سوره مبارکه مجادله - آیه ۱۱)

ارزش و جایگاه علم و دانش دوزی در اسلام تا آن پایه است که خداوند کریم در قرآن مجید، ابلاغ رسالت رسول خود را برای امت شریعت، به اقرار آغاز نمود.

هدایت بشر، تکامل، سعادت و ترقی به ذات اقدس الهی در گرو کسب معرفت و تحصیل علم و دانش است، علمی که به تعبیر امام شیخ محمد باقر، زیبایی عقل است و انسان خداجوی، معبود خود را در آن می یابد.

یکی از مسئولیت های مهم هر دانشگاه، سرگذاشتن تعلیم و تربیت، نشر کتب و آثار علمی است. معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه جامع امام حسین (ع) نیز، منظور مشارکت فعال در بالندگی و رشد فرهنگی و علمی جامعه، دستیابی به مرجعیت علمی در حوزه های مأموریتی و ایفای رسالت خطیر خود در تولید دانش و انتشار یافته های علمی، افتخار و تلاش دارد تا زمینه را بستر لازم را جهت تشویق پژوهشگران و اساتید محترم در عرصه تولید علم، فراهم و تسهیل نماید.

امید است در سایه الطاف بیکران الهی و با گسترش فعالیت های انتشاراتی مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)، این رسالت خطیر تحقق یابد.

در پایان بر روح تابناک امام راحل (ره) و شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی تسلیت عرض می فرستیم و با آرزوی توفیقات هر چه بیشتر مقام معظم رهبری و خدمتگزاران اسلام و کشور، از اساتید، فرهیختگان و اهل نقد و نظر تقاضا داریم با ارائه نظرات و پیشنهادات خود ما را یاری فرمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

معاونت پژوهش و فناوری

دانشگاه جامع امام حسین (ع)

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیشگفتار.....	(نه)
فصل اول: مبادله الکترونیکی داده‌ها.....	۱
□ مقدمه	۳
□ مبادله الکترونیکی داده‌ها (EDI)	۴
□ مبادله الکترونیکی داده‌ها در سیستم بانکی	۵
□ مفهوم انتقال الکترونیکی وجوه (EFT)	۷
□ مزایای ویژگی‌های به‌کارگیری انتقال الکترونیکی وجوه	۹
○ امنیت	۹
○ سرعت	۹
○ آسان بودن و سادگی	۱۰
○ هزینه کم	۱۰
○ کاهش اشتباهات انسانی	۱۱
○ بهره‌وری و کار آیی	۱۱
○ بهبود مدیریت وجوه و نقدینگی	۱۱
○ بهبود روابط با مشتریان	۱۲
□ انواع سیستم‌های انتقال الکترونیکی وجوه.....	۱۲
○ بانکداری الکترونیکی مصرف‌کننده (در سطح مشتری)	۱۲
✱ ماشین خودپرداز (ATM)	۱۳
✱ ماشین‌های نقطه فروش EFT POS	۱۴
✱ بانکداری تلفنی	۱۵
✱ بانکداری اینترنتی	۱۶
✱ بانکداری خانگی/دفتری	۱۷
○ بانکداری الکترونیکی بین بانکی(سیزده)	۱۸

- ۱۹..... ❶ کارت‌های پلاستیکی (بانکی) در بانکداری الکترونیکی
- ۱۹..... ❁ کارت بدهکار
- ۲۰..... ❁ کارت‌های اعتباری
- ۲۰..... ❁ کارت‌های هزینه
- ۲۰..... ❁ کارت‌های هوشمند
- ۲۱..... □ سیستم‌های پرداخت الکترونیکی
- ۲۱..... ❶ کارت‌های بانکی
- ۲۳..... ❁ انواع کارت‌های اعتباری
- ۲۶..... ❁ الزامات و تجهیزات سیستم مدیریت کارت‌ها
- ۲۹..... ❶ پول الکترونیکی
- ۲۹..... ❁ تعریف پول الکترونیکی
- ۳۰..... ❶ انواع پول الکترونیکی
- ۳۱..... ❶ چک الکترونیکی
- ۳۲..... ❶ سیستم پرداخت خود
- ۳۴..... □ امنیت در سیستم‌های الکترونیکی انتقال وجوه
- ۳۶..... □ سوئیفت (SWIFT)
- ۳۶..... □ تعریف سوئیفت
- ۳۸..... ❶ مزایا و اهمیت سوئیفت (SWIFT)
- ۴۰..... ❶ کاربرد و کاربران سوئیفت
- ۴۲..... ❶ سازوکار عمل سوئیفت
- ۴۵..... **فصل دوم: مفاهیم بانکداری الکترونیک**
- ۴۷..... □ مقدمه
- ۴۸..... □ تاریخچه بانکداری
- ۴۸..... □ تاریخچه پیدایش بانکداری الکترونیک
- ۵۶..... □ بانکداری الکترونیک چیست؟
- ۵۹..... □ مقایسه بانکداری سنتی با بانکداری الکترونیکی
- ۶۱..... □ انواع رویکردها در بانکداری الکترونیک

- ۶۱..... ❶ دستگاه‌های خودپرداز
- ۶۲..... ❷ صفحات وب
- ۶۳..... ❸ بانکداری اینترنتی
- ۶۴..... ❹ بانکداری خانگی
- ۶۶..... ❺ بانکداری تلفنی
- ۶۶..... ❻ بانکداری از راه دور (تلفن همراه)
- ۶۷..... ❼ خدمات بانکی مبتنی بر تلویزیون
- ۶۸..... ❽ دستگاه‌های امنیتی دیجیتالی
- ۶۸..... ❾ شبکه‌های مدیریت شده

❶ فصل سوم: زیرساخت‌های بانکداری الکترونیک..... ۶۹

- ۷۱..... □ مقدمه
- ۷۲..... □ زیرساخت‌های بانکداری الکترونیک
- ۷۲..... ❶ زیرساخت‌های فنی - تکنولوژیکی
 - ۷۶..... ❖ اینترنت
 - ۷۷..... ❖ شبکه گسترده جهانی (WWW)
 - ۷۷..... ❖ اینترنت (شبکه ارتباطات داخلی)
 - ۷۹..... ❖ اکسترانت (شبکه ارتباطات میان سازمانی)
 - ۷۹..... ❖ امنیت شبکه و رمزگذاری داده‌ها
 - ۸۰..... ❖ پروتکل (قرارداد همکاری)
 - ۸۰..... ❖ پروتکل شبکه TCP/IP
 - ۸۱..... ❖ شبکه ماهواره‌ای (Vsat)
 - ۸۴..... ❖ نرم‌افزارهای مورد نیاز بانکداری الکترونیک
- ۸۷..... ❷ عوامل مدیریتی و سازمانی
- ۸۸..... ❸ زیرساخت‌های فرهنگی - اجتماعی
- ۸۹..... ❹ زیرساخت‌های حقوقی و امنیتی بانکداری الکترونیک
 - ۹۰..... ❖ مبانی حقوق بانکداری الکترونیک
 - ۹۱..... ❖ امضای دیجیتال
 - ۹۳..... ❖ ردیابی الکترونیکی افراد
- ۹۴..... ❺ تأمین مالی و سرمایه‌گذاری در بانکداری الکترونیک

□ موانع و چالش‌های توسعه بانکداری الکترونیک ۹۴

● عدم وجود زیرساخت‌های مناسب تکنولوژیکی ۹۵

● پذیرش توسط مشتریان ۹۷

● انسجام با سایر کانال‌های ارتباطی ۹۷

● هزینه‌های پیاده‌سازی ۹۷

● استراتژی‌های قیمت‌گذاری ۹۸

● فشار ناشی از واسطه‌ها ۹۸

● عدم پشتیبانی مدیران عالی ۹۸

● سوءاستفاده در سیستم‌های بانکداری الکترونیک ۹۹

● ریسک رباکداری الکترونیک ۹۹

فصل چهارم: مزایا و معایب بانکداری الکترونیک ۱۰۳

□ مزایای بانکداری الکترونیک ۱۰۵

● دسترسی فارغ از مکان و زمان به خدمات ارائه‌شده بانک‌ها ۱۰۵

● حذف موانع افتتاح حساب ۱۰۶

● سهولت در پرداخت قبوض ۱۰۶

● ایجاد اعتماد و اطمینان بین طرفین ۱۰۶

● جذب مشتریان جدید ۱۰۷

□ معایب بانکداری الکترونیک ۱۰۷

● خطرهای امنیتی ۱۰۷

● نبود برخی خدمات ویژه در بانکداری الکترونیک ۱۰۸

● ناآشنایی با فناوری ۱۰۸

● وابستگی به تکنولوژی ۱۰۸

● عدم دسترسی به پول نقد ۱۰۹

فصل پنجم: بانکداری الکترونیک در ایران ۱۱۱

□ مقدمه ۱۱۳

□ تاریخچه بانکداری در ایران ۱۱۴

□ بانکداری الکترونیک در ایران ۱۱۵

- اتوماسیون در بانک‌های ایران ۱۱۸
- اتوماسیون در بانک ملی ایران ۱۱۹
- آغاز فعالیت سیستم‌های یکپارچه بانکی (سیبا) ۱۲۱
- اتوماسیون در سایر بانک‌ها ۱۲۲
- طرح جامع اتوماسیون ۱۲۳
- ✱ اهداف طرح ۱۲۳
- ✱ الگوی انفورماتیک طرح جامع ۱۲۴
- ✱ اقدامات انجام شده ۱۲۴
- کارته‌های بانکی در ایران ۱۲۵
- شبکه تبادل اطلاعات بانکی (شتاب) ۱۲۸
- مرکز هماهنگ تبادل اطلاعات بین بانکی (مهتاب) ۱۲۹
- سوئیفت (SWIFT) ۱۳۰
- شبکه VSAT ۱۳۱
- تلفن بانک ۱۳۲
- تجارب بانک‌های کشور در خصوص بانکداری الکترونیکی ۱۳۳
- بانک ملی ۱۳۳
- بانک تجارت ۱۳۵
- بانک کشاورزی ۱۳۶
- بانک توسعه صادرات ۱۳۷
- بانک سپه ۱۳۸
- بانک ملت ۱۴۰
- بانک صادرات ایران ۱۴۱
- بانک اقتصاد نوین ۱۴۲
- بانک سامان ۱۴۳
- بانک کارآفرین ۱۴۴
- بانک پاسارگاد ۱۴۵
- مشکلات و موانع گسترش انتقال الکترونیکی وجوه و بانکداری الکترونیکی در ایران ۱۴۶

- مخابرات ۱۴۶
- ماهواره ۱۴۷
- فراهم آوردن خدمات اینترنت ۱۴۸
- کمبود سرمایه‌های انسانی متخصص ۱۴۹
- موانع قانونی گسترش بانکداری الکترونیک در ایران ۱۵۲
- مشکلات اقتصادی در خصوص گسترش و توسعه انتقال الکترونیکی وجوه در ایران ۱۵۶
- موانع فرهنگی و اجتماعی در گسترش بانکداری الکترونیکی ۱۵۹
- موانع سیاسی ۱۶۱
- مقابله در مقابل تغییر و تحول ۱۶۳
- مشکل ساختار سازمانی و نظام مدیریتی حاکم بر بانک‌ها در ایران ۱۶۶
- سنتی بودن سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و خصوصی در ایران ۱۶۹
- غیررقابتی بودن بانک‌ها ۱۷۰
- موانع امنیتی گسترش و توسعه انتقال الکترونیکی وجوه در ایران ۱۷۱

فصل ششم: بانکداری الکترونیک در کشورهای شور ۱۷۵

- مقدمه ۱۷۷
- بانکداری الکترونیکی در کشورهای شمال اروپا (منطقه نوردیک) ۱۷۷
- بانکداری الکترونیک در فنلاند ۱۷۸
- بانکداری الکترونیک در سوئد ۱۸۱
- بانکداری الکترونیک در لوکزامبورگ ۱۸۴
- بانکداری الکترونیکی در روسیه ۱۸۶
- سیستم‌های بانکداری الکترونیک و تبادلات در روسیه ۱۸۷
- ✱ سیستم‌های پرداخت بین بانکی ۱۸۷
- ✱ سیستم‌های پرداخت بانک - مشتری ۱۸۷
- ✱ انتقالات کابلی (سیستم‌های پرداخت بین‌المللی سوئیفت) ۱۸۷
- ✱ سپرده‌های مستقیم ۱۸۸
- ✱ سیستم‌های بانکداری بهنگام ۱۸۸
- ✱ نوسازی در سیستم بانکداری روسیه (۱۹۹۹-۲۰۰۰) ۱۸۸
- ✱ نقاط قوت بانکداری در روسیه ۱۸۹

۱۹۰ * نقاط ضعف بانکداری الکترونیک در روسیه

۱۹۱ **فصل هفتم: منابع**

۱۹۳ ۱- منابع فارسی

۱۹۵ ۱- منابع لاتین

www.ketab.ir